

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 51 (1728)

П'ятниця, 21 грудня 2012 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

КРИМСЬКИЙ ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

Зранку 14 грудня на вулиці Пушкіна в Сімферополі поблизу Кримського етнографічного музею було багатоліто. Грав духовий оркестр. Сяв білизною оновлений фасад. Ошатного вигляду установа набула до свого 20-річчя, що відзначалося в цей день. Вона стала першим музеєм у Криму, наказ про створення якого був підписаний у грудні 1992 року відповідно до нового законодавства України про культуру і розвиток музейної справи.

Пройшло два десятиріччя, і в його серцевині матеріалізується мрія, унікальна за своїм задумом. Відкривається музей української вишивки, свого роду музей у музеї. Автор цієї ідеї – видатна кримська вишивальниця, Герой України, заслужений майстер народної творчості України Віра Сергіївна Роїк. Щоб її реалізувати, вона багато років стукала в двері високх інстанцій, вишивала, навчала цьому ремеслу

інших, писала про нього книги, проводила виставкові турне по Україні та за кордоном, колекціонувала наперстки. Однак сама не дожила до цього дня її мрії. Це зробили за неї інші: кримська влада, адміністрація етнографічного музею, Всеукраїнський інформаційно-культурний центр спільно з родиною Роїків, та й наша газета постійно тримала цю тему на своєму інформаційному контролі.

Два роки працювали над тим, щоб об'єднати з тематикою етнографічної колекції закладу життя і творчість воістину великої жінки і майстрині, відтворити історію української вишивки, починаючи від створення тканин і закінчуючи символікою орнаментів. На реалізацію проекту витрачено близько 254 тисяч гривень з республіканського бюджету і 40 тисяч – із спеціального рахунку музею: здійснено ремонт приміщення та обладнання, придбано матеріали, встановлено відеоспостереження та сигналізацію, відновлено історичний вхід, над яким відреставрована ніша для ікони. В ній тепер знаходиться ікона Покрови Божої Матері, яка в східних слов'ян завжди служила захистом від усякого лиха і біди, була оберегом традицій предків, надихала сучасників на добрі діла.

В урочистій обстановці червону стрічку перед входом у новий музей української вишивки імені Віри Роїк перерізали заступник голови Ради міністрів АРК Валерій Пальчук і міністр культури АРК Альона Плакіда.
(Продовження на 4-й стор.)

Минулої суботи в редакції «Кримської Світлиці» відбулися фінали газетних конкурсів – мовно-комп'ютерного і «Мені тринадцятий минуло...», у яких вирішувалася доля головних призів – ноутбука і велосипеда. Як усе це відбувалося – читайте на 13-й стор. у спецвипуску «Джерельця»

ЗВЕРНЕННЯ ДО СПОНСОРІВ МАЙБУТНІХ КОНКУРСІВ!

МОЇМ МЕЦЕНАТАМ

Чи не могли б ви не принижувати мене, не опускати погляд до землі, «не бачити» мою жебрацьку руку? Чи не могли б ви зеконномити цю муку – ваятись біля ваших владних ніг? Я дуже дякую всім тим, хто ще зберіг в собі цю здатність – ближнім допомогти, назустріч цій простягнутій руці піти – й подати. О меценати! Жалко мені вас. Не пропустіть, благаю вас, хоч раз цю шасну мить – назватись меценатом.

І ви мені, і я вам поможу – в історію стежину покажу, лиш не зверніть із неї, меценати... На нашій вулиці

ось-ось вже буде свято. І я на нього теж вас запрошу. Окрайцем слова зачеплю струну душі черстої, тенькне та струна, як ви не прийдете, обірветься вона. Обійме вас, обніме вас вина й спитає вас:

— А хто ж еси тепер ти? Невже вам хочеться безслідно так померти на цій багатій праведній землі, де в жебраках народ, й поет — у тім числі?
Антоніна КОРИНЬ

м. Кіровоград

4 820 157 940 020

5 1

КРИМСЬКИЙ ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

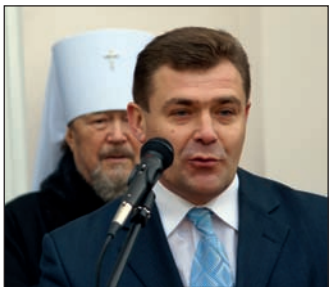
Заходимо всередину і потрапляємо у три виставкові зали, оформлені за останнім словом демонстрування експонатів з використанням скляних вітрин і шухляд у шафах. У першому від входу залі під білим барельєфом Віри Роїк знаходиться карта історико-етнографічного районування України кінця XIX – початку XX століття.

Перейшовши в зал ліворуч, потрапляєш у чаруючий світ українського орнаменту та його символики. Тут вперше в Криму показано весь процес старовинного виробництва тканин у домашніх умовах і перетворення їх у готовий виріб, знявши працю – серпи, цїп, льоном'ялка, гребені для чесання волокна, прядки, ткацький верстат, а також зразки лляних і конопляних ниток. Від одного покоління до іншого майстрині з любов'ю вдосконалювали досягнення своїх попередниць. Вони шили одяг, скатертини, рушники, завіски, серветки, мереживні кайми і прикрашали їх ручною вишивкою. Кілька варіантів оформлення цих виробів демонструються в експозиції.

Однією з характерних особливостей української вишивки є яскраво виражена регіональна самобутність. Кожну з її приметних ознак і відмінних рис можна простежити на сукнях, сорочках, декоративних виробках, вишитих традиційними техніками і стилями Полтавщини, Київщини, Поділля, Полісся, Галичини та інших регіонів країни.

Особливо великий вибір у колекції рушників. Вони завжди займали у будинках людей головне місце – у кутку. Їх навішували на ікони ликів святих.

— А в Аргентині, коли я був на зустрічах з нашими співвітчизниками, — розповідає митрополит Сімферопольський і Кримський Лазар, — вони ставилися до рушників, як до святині, ви-

тирали ними сльози ностальгії за Батьківщиною.

У третьому, меморіальному залі Віри Роїк розміщені вироби, вишиті її руками, численні нагороди, грамоти, дипломи, яких вона була удостоєна за довге, майже столітнє життя, прижиттєва подорож-карта з виставками, колекція сувенірних наперстків з усього світу. Захоплюють зразки мережок і карти швів, виконані майстринею в різні періоди творчості, починаючи з 1938 року. А в спеціальному експозиційному модулі з предметами меблів і декору відтворено інтер'єр її квартири.

— Цей музей мама чекала давно, щоб показати, як вишивка може об'єднати всі культури народів Криму, — сказав Вадим Роїк, син майстрині. — Його урочисте відкриття стало по-справжньому щасливим днем для всієї нашої родини. Ще одна приємна новина: днями вийшло з друку друге, доповнене видання книги Віри Сергіївни «Мелодії на полотні», а в квітні 2013 року до 102-ї річниці з

дня її народження буде проведено I Всекримське бієнале народної вишивки імені Віри Роїк. Ми вдячні всім за вшанування пам'яті моєї мами, Героя України. А нині плануємо зосередити свої зусилля на впорядкуванні площі її імені в Сімферополі.

Музей лише отримав кримську прописку, а його колекція вже почала поповнюватися новими експонатами. З малої батьківщини майстрині — м. Лубен Полтавської області директор краєзнавчого музею Тамара Дяченко привезла вишитий рушник і дві художні картини з зображеннями вулиці та храму, неподалік якого вона жила в місті. Ірина Гринь, директор Лубенської ЗОШ № 7, в якій обладнана музейна кімната Віри Роїк, передала в пам'ять про берегиню українських звичаїв та обрядів, як її називають в школі діти, виготовлену однією з учениць декоративну композицію зі шкіри.

Побажання про співпрацю з новим музеєм у збереженні та розвитку традицій народного мистецтва, освоєнні нових технік вишивки висловила заступник генерального директора Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара» в Києві Тетяна Пошивайло. З Волині та від директора Рівненського краєзнавчого музею Олександра Булиги привіз привітання з відкриттям у Криму музею української

вишивки імені Віри Роїк її давній друг та учень, вишивальник з Луцька Юрій Савка, від голови Львівського осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України Зіновія Краковецької і майстрині Любові Горак — Олена Олійник, із Запорізької області — почесний громадянин м. Мелітополя Володимир Різник, із Кіровоградщини — Олександр Овчарук.

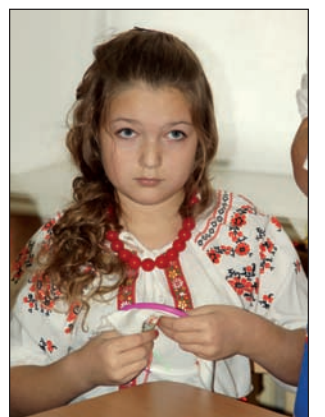
У цей день своїми спогадами про Віру Роїк ділилися всі, хто знав її, співпрацював з нею, створював поезії та пісні за мотивами її життя, в

якому вона була очевидцем двох світових воєн, та декоративно-прикладної творчості, що стала її професією, рятівною соломинкою після контузії і художньою лірою. Заняття вишивкою об'єднує людей різного віку і національностей. Знамениті стібки Віри Роїк полтавською гладдю та інші в залі за столиками з усім вишивальним матеріалом показували учасникам презентації музею учениці Віри Роїк — Світлана Лавренюк з Сімферополя та Євгенія Жукова з Джанкою.

А за сусіднім столиком разом з учителькою Іриною Александровою з не меншою старанністю, ніж досвідчені майстрині, вишивали декоративні серветки учениці Маленської ЗОШ Сімферопольського району Віка Шинкаровська, Вероніка Третякова і Ліда Шульгіна. Для них заняття вишивкою — поки що лише хобі.

— Ми і співаємо, і вишиваємо, — кажуть, відзначаючи, що найкраще гладдю виходить у Вероніки.

З музичними номерами на

відкритті музею виступили учасники вокальних ансамблів сімферопольських гімназій № 9 і № 20, ЗОШ № 26 і № 33.

Заняття вишивкою розвиває естетичний смак, розширює знання і кругозір з народознавства, тому інтерес до нього постійно зростає. Наша екскурсія за експонатами нового музею української вишивки імені Віри Роїк, одного з двох іменних музеїв, відкритих в Україні за роки незалежності, закінчувалася відчуттям доторку до витоків родоводу, краси кольору і композиції, які піднімають наше життя і побут над буденністю, наповнюють його всіма барвами навколишнього світу. Вона була для нас, як і всіх інших учасників церемонії презентації, першою. В Етнографічному музеї, за словами його директора Юрія Лаптева, сподіваються, що наступні екскурсії для широкого кола відвідувачів, заняття зі студентами і майстер-класи кращих вишивальників перетворять його у центр формування самосвідомості дітей і дорослих усіх національностей Криму.

Валентина НАСТІНА

ВІД ДІАЛОГУ — ДО ШКОЛИ ШЛЯХЕТНИХ УКРАЇНОК

ОДНЕ З ОДВІЧНИХ ПИТАНЬ ЛЮДСТВА — ЦЕ МІСЦЕ ТА РОЛЬ ЖІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ. СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК, 20-РІЧЧЯ ЯКОЇ НЕЩОДАВНО ВІДЗНАЧАЛОСЯ, ЗНОВУ ЗІБРАЛАСЯ У СВІТЛИЦІ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ.

За активність та усвідомлення свого високого патріотичного обов'язку союзнякам були вручені подяки. На честь 100-річчя Всеукраїнської організації «Пласт» подяку від жінок отримали Зінаїда Беланюк та Євгенія Атрохова, які опікуються севастопольськими пластунами. У гості при-

йшли й студенти, які подавали цікаву міні-виставу, що стала лейтмотивом до створення постійного діалогу між членами Союзу українок, що об'єднує три покоління жінок, та молодим поколінням — севастопольськими студентами і школярами. Модель такого діалогу набула певного формату — школа шляхетних українок, створена з ініціативи Ростислави Федак, набула популярності в багатьох областях України, а у Севастополі почне свою роботу з січня 2013 року. Є сподівання, що реалізація програми забезпечить виховання дівчини-лідера, шанобливе ставлення до народних традицій у родині й державі, підготовку до життя в родині, самоідентифікацію, самореалізацію та підвищення самооцінки шляхтянки.

Тамара Мельник — голова севастопольської міської організації Союзу українок:

— Так уже склалося в історії людства, що кожне покоління повинно виконати своє призначення і тим самим визначити долю наступного. Це щось на кшталт спортсмена, який долає з факелом певну дистанцію, щоб на зазначеному відрізку передати естафету наступній команді. Нині сучасна жінка не може бути щасливою на руїнах моральних цінностей. Молодим українкам сьогодні кидається виклик взяти на себе відповідальність за свій спосіб життя, щоб бути прикладом для інших. І ми впевнені, що дівчата здатні до тверезої оцінки життя, до вміння робити правильні висновки, переймати від старших жінок народну мудрість, навички влаштовувати побут, виховувати дітей, бути берегинями в родині, намагатись зростати в професійній сфері. Упевнена, що лише взаєморозуміння між поколіннями зможе стати запорукою вирішення багатьох проблем сучасного суспільства.

Т. Мельник

О. Попова

Олена Попова — кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри української філології Севастопольського міського гуманітарного університету:

— Сьогодні ми побачили, що майбутні вчителі-словесники відчувають свою готовність до професійної діяльності не лише в межах шкільного класу, а й у

неформальних умовах — зустрічі з членами жіночого товариства. У колі поважних і шанованих людей, які досягли високого професійного зростання, творчих успіхів, студенти демонстрували високий рівень культури, елітне мовлення та глибокі знання.

Радіємо з того, що діалог студентів і союзянок вдався, бо народився спільний проєкт навчання і виховання шляхетних дівчат.

Альбіна Гатауліна — студентка 4 курсу:

— Дуже приємно, що наш студентський театр сподобався жінкам із Союзу українок. Мене особисто вразили слова пані Надії Тенюх, яка так високо оцінила нашу акторську здібність, рівень нашого мовлення. Адже ми всі — випускники севастопольських шкіл, де українська мова і література вивчалися як предмет. А після такої оцінки мені не страшно йти працювати в школу вчителем-словесником, я тепер впевнена у своїх знаннях, які мені дав університет. Сьогодні я усвідомила, що сучасний учитель не обмежується рамками уроку.

Сценічне вміння лише допомагає мені шліфувати культуру мовлення, пам'ять, послуговатися багатствами українського художнього мовлення.

Мені приємно, що тепер, завдяки школі шляхетних українок, я зможу поглибити свої знання про українську символіку, традиції української родини, більше дізнатися про таїну української традиційної вишивки, обрядові свята та багато іншого.

А. Гатауліна

ВШАНУВАННЯ МИКОЛИ КУЛІША НА ХЕРСОНЩИНІ

Згадуються ювілейні урочистості, присвячені 100-річчю з дня народження М. Г. Куліша у 1992 році, а нині уже 2012 рік — минуло 20 літ з того часу, і ми вже відзначаємо 120-річчя. І як приємно бачити, що традиція вшанування великого земляка гідно продовжується на високому рівні. Пам'ять про нього не гасне. Затверджена і проводиться в життя широка й оригінальна програма вшанування видатного ПИСЬМЕННИКА, ЛЮДИНИ, МИТЦЯ світового значення. З великими труднощами починалося визнання після довгого забуття й реабілітації (1956 р.) «орла духовних висот», як сказав В. Сосюра, не тільки земляками, а й усією Україною. Багато цікавих заходів відбулося у нас в ці ювілейні дні.

Розпочалися вони 7 грудня у переповненій малій залі Херсонського академічного музично-драматичного театру імені М. Куліша презентацією ошатно, з любов'ю оформленої книги «П'єси» М. Куліша, щойно виданої за підтримки голови Херсонської облдержадміністрації М. М. Костяка тиражем 1000 примірників. Це — подія, як на сьогодні. Чимало енергії й сил до-

клав для її появи голова обласної організації Національної спілки письменників України, кандидат філологічних наук В. Загороднюк. Було багато сказано приємних і заслужених слів артистами театру, письменниками та представниками громадськості міста, зокрема О. Книгою, А. Концедайлом, В. Загороднюком, В. Куликом, про Миколу Куліша.

У презентації книги «П'єси» взяли участь шановні гості: професор Києво-Могилянської академії В. Панченко, народна артистка, лауреат Шевченківської премії Л. Кадирова, доктор мистецтвознавства Н. Корнієнко з Києва та ін.

Кожному присутньому була подарована на пам'ять презентована книга М. Куліша, яка вийшла у серії «Літературні скарби Херсонщини». Під час презентації була вручена й обласна літературна премія ім. М. Куліша поетові-землякові Вікторіві Андрееву за збірку поезій «Повернення до осені» (2012).

Наступного дня у переповненій великій залі театру ім. М. Куліша відбувся літературно-мистецький концерт. З вітальним словом виступила заступник голови Херсон-

ської облдержадміністрації Г. Пономаренко. Її змінили представники театру, київські гості Л. Кадирова, Н. Корнієнко, В. Панченко. Вони згадували про трагічне життя драматурга, визначали значення його творчості і видатні заслуги та місце у світовій літературі. Присутні переглянули фільм «Микола Куліш» та фрагмент вистави молодого талановитого режисера театру В. Білозеренка, який вдало вписався у концертну програму.

Тепло вітали присутні глядачі артистів театру ім. М. Куліша та гостей, які влаштували незабутнє дійство. У фойє театру була відкрита виставка документів та матеріалів і книг з держархіву та музеїв міста про М. Куліша.

Увечері в малій залі театру була представлена глядачам дипломна вистава студентів факультету радіо та телебачення Київського національного театрального університету ім. І. Карпенка-Карого. Вистава пройшла з великим успіхом.

9 грудня делегація письменників, артистів та херсонців автобусом виїхала відвідати місця, пов'язані з життям і творчістю М. Г. Куліша, — Чаплинку, де пройшло його ди-

тинство й навчання в початковій школі, та Цюрупинськ (колишні Олешки), де він продовжував навчання та пізніше працював деякий час. Там теж були проведені цікаві заходи спільно з місцевими активістами, перед якими виступили херсонські поети, артисти, зокрема В. Загороднюк, А. Кичинський, В. Кулик, А. Концедайло, у будинках культури та школі, яка названа ім'ям М. Куліша. Їм подарували книги із серії «Скарби літературної Херсонщини» — «П'єси» М. Куліша.

Ювілейні заходи тривають: у ці дні в Херсонському державному університеті проходить Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 120-річчю з дня народження М. Куліша.

Так відзначили на Херсонщині ювілей свого земляка — знакової ОСОБИСТОСТІ, ЛЮДИНИ, ПИСЬМЕННИКА, славетного драматурга, за словами М. Бажана, — одного з найвидатніших представників не лише української, але й світової літератури.

Павло ПАРАСКЕВИЧ, кандидат філологічних наук м. Херсон

ЇЇ МАЛО...

На виставці сучасного плаката, що проходила у Львівському палаці мистецтв, я побачила сьогоднішні реальні проблеми українського народу: дитячий алкоголізм, інтернет-залежність, непорозуміння між батьками і дітьми, а найголовніше — це проблема української мови в нашій країні. Найбільше мене вразив погляд Дарії Назарко зі Львова. Вона через художній плакат показує людям, як сильно суржик «поїдає» нашу рідну та співучу мову. Українсько-російський суржик поширений у побутовому спілкуванні жителів багатьох регіонів України, а також на території Росії, де проживає українське населення. Його нерідко чує і у Львові.

Виникає запитання: як ми, українці, допустили, що на 22-му році незалежності нашої держави з найвищих державних трибун України ведеться відкрита боротьба з українською державою та її народом, з його самобутністю та історичною пам'яттю? Коли чую чисту українську мову, мені хочеться слухати ту людину вічність.

Часто розмірковую: «Що ж таке рідна мова?», «Яку мову вважати рідною?». Відповідь одна — українська мова потрібна всім нам. Не можна жити напівсонними і байдужими до національних святинь безбачечками. Не можна забувати про всі ті жертви, які принесли на вівтар рідного слова справжні герої України — культурні й громадські діячі. Скільки життів покладено за те, щоб українське слово вільно звучало у Львові та Луганську, у Києві й Криму, в Одесі й Харкові! Невже так просто забудемо про ті численні жертви?..

Олена ТОЛДОНОВ, учасниця творчої студії «У Кобзаревій світлиці» музею Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв

Микола Гурович Куліш (5 (18) грудня 1892, с. Чаплинка Дніпровського повіту Таверійської губернії (зараз — територія Херсонської області) — 3 листопада 1937, ур. Сандармох, Карелія)

У грудні 1934 року М. Куліша було заарештовано органами НКВС і звинувачено у приналежності до терористичної організації і зв'язках з ОУН. 3 листопада 1937 року, за постановою «особливої трійки» НКВС по Ленінградській області від 9 жовтня 1937 р., розстріляний в урочищі Сандармох у Карелії у складі т. зв. «Солов'яцького етапу» в кількості 1111 осіб.

Реабілітований 4 серпня 1956 р. за відсутністю складу злочину...

«У НЕБО, КАЛИТА, У НЕБО!»

УКРАЇНСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ НА АНДРІЯ В КРИМУ: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

13 грудня кримська молодь місцевих вищих навчальних закладів святкувала День Андрія. У цей вечір відзначили свято в українському стилі, організувавши Андріївські вечорниці, як і у старовину, із ворожіннями, різноманітними конкурсами, танцями та, звичайно, українськими стравами.

Особливим елементом святкування було те неординарне, що відрізняє свято Андрія від інших традиційних свят українського народу, зокрема, кусання Калити — веселий конкурс для хлопців.

Саме на Андрія за українським звичаєм молодь збирається у когось в хаті на так звані великі вечорниці та влаштовує забави й гуляння. Так і зробила молодь півострова. Хлопці та дівчата в національному вбранні у сучасному ресторані «Смачна хата» з українською кухнею в центрі Сімферополя ознайомили гостей вечора з традиціями народного дозвілля.

Організаторам вдалося вразити всіх присутніх постановкою автентичних вечорниць, як зазвичай це робили наші прадіди в Україні, з такими притаманними ролями, як господиня, яка приймає у себе гостей, ворожка, яка ворожить дівчатам та хлопцям на їхню долю тощо. Проте виставу вирішили трохи оосучаснити, скажімо, впродовж вечора звучали пісні сучасних українських

виконавців. Сучасна інтерпретація була досить вдалою, оскільки поєднала минуле і сьогодення українських звичаїв, обрядів та традицій. Всі бажачі мали можливість взяти участь у конкурсах, приєднатися до танців.

Під час святкового вечора були продемонстровані і майстер-класи,

де кожен міг зробити собі оберіг — янголятка.

Всіх присутніх молодь частувала основною стравою вечора — калитою. Звичайно, це відбулося тільки після того, як хлопці намагалися вкусити її, підстрибуючи, а інколи підтанцюючи. Також були традиційні для Андріївських вечорниць вареники та узвар.

Незважаючи на те, що вечорниці в Сімферополі у такому форматі проводилися вперше, зала кафе була повною, і ті, хто не встиг прийти вчасно, на жаль, не змогли приєдна-

тися. Це свідчить про те, що попит на святкування українських традиційних заходів є, а молодь з великим задоволенням бере участь в організації таких дійств.

«На цих вечорницях було все, що було і у наших батьків та прадідів: танці, забави, ворожіння, пісні, загадки, вареники, смачний узвар і калита. Добре, що є молодь, якій цікаво організувати подібні заходи. Ми їх тільки підтримували, а вони все робили самі. Дивлячись на них, я переконався, що нам є у чій руки передавати наш сьогодинній день і майбутнє. Дорогу треба давати молодому поколінню», — впевнений Андрій Шекун, керівник ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім».

Активісти громадської організації «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» зробили певний пролив у свідомості молоді, продемонструвавши як обізнаність, так і спроможність реалізувати такий складний проєкт у сучасних реаліях кримських буднів. Організатори сподіваються, що ці перші для кримчан Андріївські вечорниці стануть доброю традицією для святкування подібних свят у колі людей, котрі шанують українські традиції, та з кожним роком будуть ще більш велелюдними.

Завдяки таким заходам маємо передавати наші культурні традиції, прищеплювати та популяризувати культурну спадщину України.

Любов КАЛМАКОВА

ВІДЛУННЯ СВЯТА

БЕЗ ПІДТРИМКИ, ЗАТЕ З ПОСТАНОВОЮ

Село, мов писанка,
в долоні Бога
Дмитро ПАВЛИЧКО

21 жовтня 2011 року Верховна Рада України ухвалила постанову «Про відзначення 600-річчя села Космач Косівського району Івано-Франківської області». В селі Космач відбулись урочистості з приводу цієї події.

Космач традиційно в цей час має храмове свято Петра, на яке вже понад століття з'їжджаються сюди з усіх усюд люди, бо в храмі святих апостолів Петра і Павла в різні часи були настоятелями мудрі священики, а серед них Емануїл Лисинецький, Василь Романюк, якого згодом було у Космачі висвячено на владика Ужгородського і Хустського, а небавом обрано патріархом Київським і всієї Русі-України. В цьому храмі свого часу співав Службу Божу хор Михайла Мороза, який склався в основному з учнів Олекси Новаківського. Зрештою, храм

ВІДЗНАЧИВ КОСМАЧ СВОЄ 600-РІЧЧЯ

святих апостолів Петра і Павла віруючі греко-католицького обряду збудували в 1903-1905 роках і прикрасили його унікальними (кованими у Відні) хрестами. Ці хрести пережили війну і багато чого бачили, бо в храмі хрестили видатного українця В'ячеслава Чорновола, а ще на початку минулого століття Олекса Новаківський зустрічав тут свого побратима Філарета Колессу. Таким чином, заслужено храм святих апостолів Петра і Павла занесено до числа національних пам'яток України і він охороняється законом. Та, на жаль, святкування 600-річчя Космача побачили лише три хрести на куполах церкви, бо два вже встиг незаконно зняти священик Василь Гунчак з пам'ятки архітектури, замінивши їх новими.

Отож святкування 600-річчя Космача починалось великим Богослужінням у хра-

мі святих апостолів Петра і Павла за участі владика Андрія та кількох священиків. Опісля духовенство, до якого долучились настоятель храму Святої Трійці Ігор Андрійчук та отець-мітраг Зенон Харкавий з Австралії разом з парафіянами та святковими хоругвами, попрямувало на сільський майдан до Народного дому, який тепер називається Будинком культури, бо саме тут знаходилась сцена і відбувались усі урочистості.

Музиканти із села Брустур на рогах і трембітах сповістили про початок свята. На сцену піднялось духовенство та заступники голови обласної державної адміністрації Р. Струтинський, районної державної адміністрації І. Грималюк, голова Косівської районної ради А. Клуб (керівник Івано-Франківської обласної ради у святкуванні участі не брали) та Косма-

цький сільський голова Д. Пожоджук, які звернулися з привітаннями до учасників свята. З вітальним словом до присутніх звернувся і владика Андрій, радник мера одного з французьких міст Й. Авріль, голова комісії з питань науки та освіти обласної ради Д. Дзвінчук...

У постанові Верховної Ради України підкреслено: звернулося до Президента України з пропозицією нагородити державними нагородами мешканців і вихідців з села Космач. Такі пропозиції було подано і підготовлено відповідні документи, але жодної нагороди за підписом Президента України космачани не отримали, хоча тут працює близько трьох тисяч народних майстрів, і серед них такі імениті, як Гафія Чорняк (вишила альбом зразків космачької вишивки), Ганна Ліндюк (делегат семи міжнародних з'їздів писанкарів), майстрина з виготовлення сирної іграшки Олена Кравчук, яких було представлено до почесного звання «Заслужений майстер народної творчості України». Натомість їм вручив Р. Струтинський нагороди голови обласної адміністрації «За заслуги перед Прикарпаттям». Майстри із світовим іменем мусили задовольнитися й цим.

Цікавою, самобутньою виявилась концертна програма. З небувалим успіхом виступили оркестр народних інструментів села Космач, рідний ансамбль танцю Ілюків та Ванджурків села Віпче з Гуцульщини, фольклорно-етнографічний ансамбль с. Пуятинці з Опілля, сіл Нижнів, Верхній Верб'їж з Покуття, акордеоністка з Франції Сеціла Шіз Авріль, аматорський ансамбль «Намісто» з Бойківщини та етнографічний колектив «Шовкова косиця» з Надвірної... Окрасою

свята стали здобутки народних майстрів, які презентували свої вироби: космачькі, лемківські, подільські писанки, покутську і гуцульську кераміку, космачьку, буковинську, борщівську і слобожанську вишивку, народні музичні інструменти, космачькі кресані і весільні вінки, сирну іграшку і вироби з бісеру... А ще всі охоче смакували традиційні гуцульські страви, запивали їх медовухою.

В програмі свята відбувались і масові спортивні поєдинки з боротьби дзюдо, шахів, а також проходив 8 міжнародний з'їзд писанкарів та наукова конференція «Космач в історії Гуцульщини та України». На з'їзді писанкарів презентувала свою персональну виставку писанок уродженка Космача Уляна Лінда. Одночасно діяла велика виставка бойківських, лемківських, подільських, покутських, гуцульських та слобожанських писанок. На науковій конференції «Писанка — паспорт України» цікавими були доповіді о. Зенона Харкавого «Розвиток українського писанкарства в Австралії», професора, доктора філологічних наук, завідувача відділу фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України Миколи Дмитренка «Символи українського фольклору та української писанки», Вадима Рудого з Буковини «Каруковані писанки», Ярослава Осадци з Тернополя «Популяризація писанки товариством «Вертеп», Марії Янко зі Львова «Фестивалі лемківської писанки», Зеновія Пеньонжика із Звенигорода «Символіка української писанки»...

У Постанові Верховної Ради України зазначалось: Національному банку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 600-річчю села Космач. Мо-

Д. Пожоджук

нети банк не виготовив — папір все стерпить. Постанову зобов'язувала «Укрпошта» видати серію поштових марок, присвячених 600-річчю Космача. Натомість випущено маркований конверт, де замість марки на малюнку скрита соломи, довкола якої цвіте ріпак. І зазначено, що це краєвид Космача, хоча всім відомо, що ні пшеничних лан, ні посівів ріпаку у Космачі немає, бо це ж гори. Простіше було замість марки поставити космачьку писанку і проблему було б вирішено.

Ще в одному пункті постанови наголошується: передбачити у цьому селі відкриття школи народного мистецтва з підготовки фахівців з художньої обробки деревини та металу, шкіри і хутра, вишивки, ткацтва, писанкарства. Не передбачено. Як мовиться, казав пан — кожух дам — тепле його слово. І основне: в постанові не обмовлено жодним рядком профінансове та матеріально-технічне забезпечення відзначення 600-річчя Космача. А це значить, що держава коштів на що подію не передбачила. Та попри всі негаразди свято таки відбулося. Без державної підтримки. Зате з постановою.

Дмитро ПОЖОДЖУК,
заслужений майстер
народної творчості України
с. Космач,
Івано-Франківська область

З Божою поміччю — відсвяткували...

ХТО «СВІТЛИЦЮ» НЕ ЧИТАЄ – ТОЙ ПРИЗІВ ТАКИХ НЕ МАЄ!

Ще раз назвемо наших талановитих героїв-фіналістів! Минулої суботи до редакції «Кримської світлиці» на фінал конкурсу «Мені тринадцятий минало!» були запрошені: Анастасія МАРЧЕНКО, учениця 10 класу Нижньогірської ЗОШ № 2; Олександра ТАБУНЩИКОВА, учениця 6-А класу Навчально-реабілітаційного центру для дітей з порушенням зору; Тетяна ОСТАПЧУК, учениця Азовського НВК Джанкойського району; Лілія КАРПЕНКО, учениця 10 класу Прудівської ЗОШ I-III ступенів, Советський район, АР Крим; Павло ВАСИЛЬЄВ, 9-М клас НВК «Школа-ліцей» № 3 м. Сімферополь; Олександр ВОЛОВ, учень 10 класу Ізобільненської ЗОШ I-III ступенів Нижньогірського району Автономної Республіки Крим; Ярослава ПАВЛІВА, учениця 10-А класу Нижньогірського навчально-виховного

комплексу «Школа-ліцей» № 1; Аня ЧЕПУХІНА, учениця 10 класу Грушівської школи, м. Судак; Ірина ОСАДЧЕНКО, учениця 6 класу Української школи-гімназії, м. Сімферополь; Бекір АБЛАЄВ, учень 7 класу Нижньогірської загальноосвітньої школи № 2; Артем ЗАЙНУЛІН, учень 8 класу НВК «Консоль», м. Сімферополь.

На жаль, не змогли прибути до редакції, щоб поборотися за суперприз – розкладний шестишвидкісний ВЕЛОСИПЕД – Бекір Аблаєв (найактивніший дописувач до «Джерельця»), Олександр Волов, Тетяна Остапчук. А от учасник цього змагання Павло Васильєв вирішив спробувати свої сили у дорослому конкурсі – мовно-літературно-історично-пісенно-комп'ютерному (він вийшов у два фінали і мав право вибору), де головний приз – сучасний потужний НОУТБУК, який відбувався цього ж дня, після дитячого. На фінал цього конкурсу прибули всі запрошені заздалегідь конкурсанти: Василь Латанський (Нижньогірський район), Оксана Чепухіна (с. Грушівка, Судак), Галина Вороніна, Любов Калмакова, Марія Мискова, Ілларіон Мальцев, Дарина Синица, Олександр Поліновський, Артем Жученко, Ярослав Павлів (всі із Сімферополя), капітан 7 «суперкласу» із Славнівської школи Роздольненського району – їхня вчителька Євдокія Григорівна Остапчук. Бажаючих позмагатися за ноутбук виявилось навіть більше, ніж було заплановано, тому Марія Мискова, вчитель української мови школи-ліцею № 3 ім. Макаренка, вчинила дуже педагогічно, уступивши місце у фіналі своєму учневі Павлу Васильєву. А Дарині Синиці, наймолодшій учасниці конкурсу, учениці 2 класу школи № 18 м. Сімферополя, ми запропонували позмагатися замість ноутбука за велосипед, де у неї було більше шансів, на що Даринка разом з бабусяєю відразу ж погодилися. Фінали обох конкурсів редакція вирішила об'єднати навмисне, бо

ж гуртом веселіше. Тим більше, так склалося, що заявки на конкурс, у якому головний приз – ноутбук, подали вчителі тих учнів, які взяли участь у дитячому конкурсі «Мені тринадцятий минало!» Отже, спочатку вчителі вболівали за своїх вихованців, а потім учні – за своїх учителів.

До того ж запитання і завдання для фіналів обох конкурсів були майже схожими, тільки у дорослих вони були дещо складнішими і їх було трохи більше. Виконати усі завдання потрібно було, як і на уроці, за 45 хвилин! Дітям і дорослим у мовному завданні пропонувалося з набору букв утворити три найдовших слова, букви складених слів у подальшому і становили суму отриманих очок. Ще одне завдання – очистити хлібний ярлик від помилок, у якому за кожну знайдену помилку надавалося одне очко, крім того, виконуючи це завдання потрібно було бути дуже уважним, щоб не додати при цьому ще й своїх помилок! Наступне мовне завдання – перекласти текст, написаний Веркою Сердючкою, літературною мовою (тут за кожну помилку у перекладі знімалося одне очко).

У завданні з літератури треба було за уривком тексту назвати твір, письменника і роки його життя. Щоб перевірити знання з історії, було запропоновано підписати портрети українських гетьманів і вказати роки їхнього гетьманства. «Найвдячнішим» завданням для більшості виявилось пісенне, в якому слід було назвати українські народні й сучасні пісні, у яких зустрічається слово мама.

Перед тим, як вручити завдання дорослим, головний редактор «Кримської світлиці» Віктор Качула запропонував їм спочатку переглянути відео з архіву редакції, в якому розповідалося про перших переможців мовно-літературно-історично-пісенно-комп'ютерного конкурсу «Аладдін». Всього ж редакцією за попередні роки було вручено командам з різних шкіл Криму

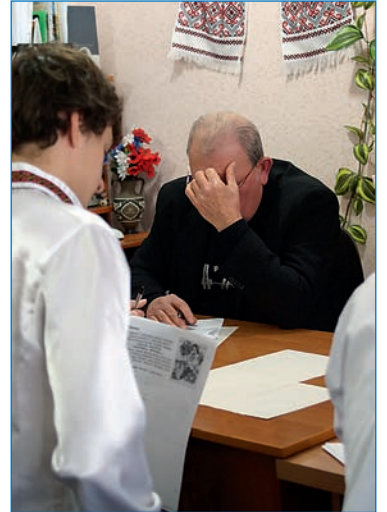
аж 14 (!) комп'ютерів. До речі, у цьому відео була підказка на одне із завдань, у котрому потрібно було вказати, які школи чи окремі переможці отримали ці комп'ютери. А ще дорослим у завданні з історії потрібно було впізнати на фото архітектурну споруду і вказати, в якому столітті вона була збудована.

Непротиставили були запитання (навіть вчителі з досвідом за голову бралися), довелося потрудитися, але ж призи того варті! Після того, як сплинув відведений для фінального конкурсу час, і учні, і вчителі з задоволенням фотографувалися з відомими кримськими письменниками Данилом Кононенком і Василем Латанським, твори яких вивчаються у школі. Данило Андрійович подарував присутнім учителям і дітям з автографом свої книжечки «Розумний півник», у яких надруковані казки, перекладені ним з білоруської мови.

Потім усі спілкувалися за чаєм. Наостанок редакція влаштувала ще один конкурс – на краще привітання «Кримській світлиці» з нагоди її 20-річчя. Тут, звичайно, неперевіреними були хлопці з театральної студії «Світанок» Олександр Поліновський та Артем Жученко, котрі створили імпровізоване музичне привітання, розшифрували слово «СВІТЛИЦЯ», вразили присутніх, заспівавши під гітару Шевченків «Заповіт». Ярослав Павлів побажав, щоб «Кримську світлицю» продовжували читати навіть і після «кінця світу» 21 грудня. Також у цьому конкурсі взяли участь вчителька Марія Мискова та її учень Павло Васильєв. Павло у своєму привітанні сказав: «Чудово, що у наш час є така газета, яка дає молодим шанс заявити про себе, стати популярним, щоб у майбутньому було чим пишатися». Зрештою, всі учасники цього конкурсу отримали один на всіх приз – колективний похід у боулінг-клуб «Піонер».

А ноутбук і велосипед ми поки що не вручали – будемо тримати інтригу аж до 27 грудня, до нашого ювілею, щоб привітати наших переможців зі святкової сцени. Хто ж вони, наші «Світличні» чемпіони? Приходьте в бібліотеку ім. І. Франка – і самі про все довідаєтеся!

Любов СОВИК

150 РОКІВ ДЕРЖАВНОМУ ГІМНУ УКРАЇНИ

16 грудня у Великому залі Київської обласної державної адміністрації відбулися урочистості, присвячені 150-річчю з дня написання Державного Гімну України.

В урочистому заході взяли участь перший заступник міністра культури України Ю. П. Богуцький, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України М. Г. Жулинський, Герой України, голова Українського фонду культури Б. І. Олійник, Бориспільський міський голова А. С. Федорчук.

Перший заступник міністра культури України Юрій Богуцький виступив з вітанням Президента України Віктора Януковича учасникам урочистостей, присвячених 150-річчю з дня написання Державного Гімну України.

Перед глядачами мистецької акції виступили відомі творчі колективи та митці.

* * *

Закон України
«Про Державний Гімн України»
від 6 березня 2003 року
Стаття 1.

Державним Гімном України є національний гімн на музику М. Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського в такій редакції:

«Ще не вмерла України
і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії,
уśmieхнется доля.
Згинуть наші воріженьки,
як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття,
у своїй сторонці.
Приспів:
Душу й тіло ми положим
за нашу свободу
І покажем, що ми, браття,
козацького роду».

КРИЛА ДАЄ ПІСНЯ!

У перший день триденного конкурсного марафону «Ми – діти твої, Україно!» в номінації «Вокал» зал Кримської республіканської універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка був переповнений. Заявок від солістів та ансамблів надійшло більше тридцяти, прибуло понад сімдесят учасників, а підтримати їх перед виходом на сцену прийшли їхні педагоги, батьки, друзі та однокласники. Така підтримка була тут зовсім не зайвою, бо ж виступали наймолодші діти першої вікової категорії 7-10 років. У багатьох із них це був перший виступ у житті перед професійним журі, до складу якого ввійшли заслужений працівник культури України, керівник Сімферопольського міського науково-творчого товариства композитора Василя Безкоровайного Богдан Безкоровайний (голова), заслужений працівник культури Автономної Республіки Крим Галина Куберська і викладач вокалу, керівник хорового колективу Людмила Сердюкова.

Конкурс стартував, і його ведучий, заслужений артист АРК Аркадій Вакуленко, немов відкрив чарівну музичну скриньку з дитячих голосів, мелодії яких супроводжував барвистий калейдоскоп костюмів від українських народних до стилізованих під різні квіти, рослини, гноміка і бджілку за змістом виконуваних пісень. Серйозну конкуренцію представникам сімферопольських шкіл, які вже ставали переможцями і призерами багатьох конкурсів, у тому числі таких відомих, як «Червона рута», «Ас-Соль», «Живі джерела», «Молоді голоси», склали юні вокальні таланти з джанкойських шкіл і Маленської ЗОШ Сімферопольського району, а учасниця її вокально-хорової студії «Планета дитинства» Поліна Костинська заспівала пісню «Ромашки» на слова і музику Р. Галагана так безпосередньо і невимушено, що своєю широкою усмішкою зачарувала зал і за це отримала приз глядацьких симпатій.

Переможцями у першій віковій категорії стали серед солістів Світлана Осадченко з Української школи-гімназії, Дарія Чулак із ЗОШ № 12, Анастасія Потиліцина з ЗОШ № 35, Аліє Ісмаїлова з ЗОШ № 37, Ленара Сеїтнафеева з ЗОШ № 42 та вокальний ансамбль «Задоринка» Маленської ЗОШ і «Джерельце» ЗОШ № 29.

Наступного дня за перемогу в другій віковій категорії 11-13

років змагалися близько тридцяти дітей – солісти, дует, квіртет і кілька ансамблів. Дехто з них уже мав досвід виступів у попередніх конкурсах «Ми – діти твої, Україно!», який цьогоріч проводився Всеукраїнським інформаційно-культурним центром шостий раз, і обрав складні для виконання естрадні пісні з репертуару сучасних популярних виконавців. У поєднанні зі сценічним вбранням і хореографічними рухами кожен номер, з яким

виступили Вероніка Яровцева зі студії «Соло» при Республіканському будинку культури профспілок та Ірина Осадченко з Української школи-гімназії, був схожий на театралізований етюд. Ці виконавці і визнані переможцями серед солістів, а кращими ансамблями названо дует «Сестри Осадченко» з Української школи-гімназії та «Джерельце» з Маленської ЗОШ.

Третя вікова категорія 14-17 років була представлена групою майже з п'ятдесяти конкурсантів. Це справжній зорепад талантів, які з юних років опановують техніку вокального мистецтва під керівництвом учителів музики, вдосконалюють свою виконавську майстерність, виступаючи у шкільних, міських і всеросійських конкурсах, а учениця Сімферопольської ЗОШ № 42 Нуріє Джемлієва брала участь і у Всесвітньому конкурсі в Туреччині «Турецькі олімпіади».

Голосовий тембр, чистота інтонавання поєднувалися з мелодизмом українських текстів пісень, які нерідко разом з виконавцями починав підспівувати весь зал, зокрема, популярні пісні «Одна калина», «Дівчина-весна», «Як у нас на Україні» та нові твори з репертуарів молодих співаків: Ані Лорак – «Не кажи про любов», Віталія Козловського – «Знаєш», Злати Огневич – «Пристрасть» та інших. Ця заключна частина конкурсу транслювалася 20 грудня о 17-й годині за київським часом на сайті radiomost.info в Інтернеті. А переможцями третього дня конкурсу визнані серед вокалістів учениці: гімназії № 1 – Анастасія Цомпель, ЗОШ № 21 – Дарина Аметова, навчально-виховного комплексу «Школа-гімназія» № 39 – Анастасія Лазукина, ЗОШ № 41 – Жанна Ястреб, ЗОШ № 42 – Нуріє Джемлієва та вокальний ансамбль «Джерельце» Маленської ЗОШ.

Переможці конкурсу «Ми – діти твої, Україно!» нагороджені грамотами Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, туристично-краєзнавчими виданнями про Крим товариства «Україна – Світ», компакт-дисками та книгами від громадської організації «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» і квитками для участі в благодійній акції «Із Святим Миколаєм у серці», що проводилася 19 грудня в Сімферопольському державному цирку ім. Б. Тезікова під патронатом голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим Володимира Константинова та депутата ВР АРК Петра Запорожця.

Грамотами нагороджені також педагоги – Людмила Римар із ЗОШ № 23, Ірина Александрова з Маленської ЗОШ і Наталія Нестеренко з Джанкою, вихованці яких протягом багатьох років посідають призові місця в конкурсі «Ми – діти твої, Україно!».

Оцінюючи виступи конкурсантів, Б. Безкоровайний провів з ними як професійний музикант своєрідний майстер-клас із сценографії, дав поради, як встановлювати контакт із залом, досягти концентрації глядачів на співакові і відшліфувати на репетиціях пісні для кращого відтворення голосом їхніх двох складових частин – слів і мелодії.

Професійні артисти нерідко кажуть, що вокальне мистецтво починається з мікрофона. Якщо це так, то в юних співаків були всі можливості, щоб розкрити свої обдарування. Про це подбали організатори – генеральний директор ВІКЦ Владислав Єрмаков, його заступник Світлана Леонова, а музичний супровід виступів забезпечив звукооператор Денис Іванченко.

Пісня окрилює, гуртує друзів, дає впевненість у тому, що якщо дуже постаратися, мрії завжди збуваються. З юними артистами прощалися зі словами «Твори, бо ви талановиті», сподіваючись на нову зустріч з українською піснею та українською поезією в наступному 2013 році.

Валентина НАСТІНА

У «СВІТЛИЦІ» – ЮВІЛЕЙ!

Шановні читачі! 20 років тому – 31 грудня 1992 року вийшов перший номер Всеукраїнської загальнополітичної і літературно-художньої газети «Кримська світлиця».

Сердечно запрошуємо вас на урочисте зібрання з нагоди 20-річчя газети, яке відбудеться 27 грудня 2012 р. в актовому залі Кримської наукової бібліотеки ім. І. Я. Франка (м. Сімферополь, вул. Набережна, 29). Початок о 13.00.

Окрім офіційно-вітально-концертної програми «Світлиця» приготувала для читачів кілька святкових сюрпризів. Це, зокрема, урочисте вручення переможцям наших газетних творчих мовно-літературно-історично-пісенних конкурсів головних призів – НОУТБУКА та ВЕЛОСИПЕДА. Присутні на святі визначать переможця у конкурсі на краще пісенно-поетичне вітання «Світлиці»-ювілярці, назвуть найрезонансніші публікації та найкращих авторів, котрі впродовж цих років творили «Кримська світлиця», працювали над становленням, розбудовою, поширенням української інформаційної, духовної, культурної присутності у непростому кримському регіоні.

З нетерпінням виглядаємо вас на святі, «світличани»!

Редакція «КС»
(Конт. тел.: 050-957-84-40)

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com